

Nieuwsbrief april/mei 2024

Stolpersteine in Schoonhoven

Stolpersteine (struikelstenen) zijn gedenktekens die het leed van de Tweede Wereldoorlog in detail zichtbaar maken. Het zijn messing steentjes die in de stoep worden geplaatst voor de laatste woning van joodse slachtoffers van de Tweede Wereldoorlog, je struikelt zo (bijna) over de geschiedenis van je eigen stad. Op elk steentje staat een naam en in enkele woorden en data hun geschiedenis. De vijf stenen op de linker foto liggen voor Albrecht Beijlinggracht 24, de stenen op de rechter foto liggen voor Dam 5. Op beide plekken worden op zaterdag 4 mei de verhalen over hun levens verteld, details daarover hieronder.

Open Joodse Huizen – Huizen van Verzet

Ook in 2024 wordt in Schoonhoven Open Joodse Huizen/Huizen van Verzet georganiseerd, een samenwerking van het Streekarchief, de bibliotheek en de Historische Vereniging. Diverse bewoners en beheerders in Schoonhoven stellen hun huis of locatie open voor kleinschalige herdenkingsbijeenkomsten, waarin o.a. door leden van de Historische Vereniging verhalen worden verteld en herinneringen worden opgehaald aan de bekende en onbekende voormalige Joodse bewoners en hun lotgevallen. Ook is er aandacht voor burgers die in verzet kwamen tegen de onderdrukkers.

Het bezoekschema

10.30 en 13.00 uur	Koestraat 9	Otto Ooms vertelt over verzetsstrijders Jan Wernard en Gerrit Jan van den Bergh
11.00 en 14.00 uur	Albrecht Beijlinggracht 24	Astrid en Will Vialle vertellen het verhaal van de familie Schenk
12.00 en 13.30 uur	Dam 5	Melissa Boersma vertelt over de familie Morisco
11.30 en 14.30 uur	Haven 15	Herman Groothuis vertelt over Heiman Meier van Beem

13.00 – 16.00 uur	Haven 13	In de voormalige synagoge is het rituele bad te bekijken en zijn joodse rituele voorwerpen tentoongesteld
11.00, 14:00 en 15:00 uur	Oude Haven 7	Hans Fokker vertelt over de Joodse families Van Leeven en Van der Rhoer
11:30 en 13:00 uur	Tol 10	Paul Denekamp vertelt over zijn familie
13:30 en 15:00 uur	Lange Weistraat 21	Joke Kornet vertelt over de over inval van een knokploeg bij de Schoonhovense Courant

Koestraat 9

10.30 en 13.00 uur

Dit is het ouderlijk huis van de broers Jan Wernard en Gerrit Jan van den Bergh. Zij sloten zich aan bij de verzetsgroep De Geuzen in Vlaardingen. Jan Wernard werd na het 'Geuzenproces' met 17 anderen in 1941 gefusilleerd op de Waalsdorpervlakte. Gerrit Jan kwam in 1945 om in concentratiekamp Buchenwald.

Otto Ooms vertelt hun verhaal.

Albrecht Beijlinggracht 24

11.00 en 14.00 uur

Deze familie Schenk nam meer dan een eeuw lang een voorname plaats in bij in de joodse gemeente van Schoonhoven. De laatste telg van de Schoonhovense tak van het geslacht Schenk, Hijman Schenk, woonde aan het begin van de Tweede Wereldoorlog samen met zijn moeder en tantes op dit adres. In 1943 werden zij via Vught en Westerbork weggevoerd naar Sobibor, waar zij bij aankomst werden vermoord. Huidige bewoners Astrid en Will Vialle geven het verhaal door.

Dam 5

12.00 en 13.30 uur

In 1940 kwamen de Joodse Levie Morisco en zijn vrouw Ziena Morisco-Frankenhuys naar Schoonhoven met hun zonen David en Heiman. De ouders stierven in 1942 en 1943 een natuurlijke dood. David en Heiman probeerden te ontkomen aan de nazi's, maar werden vermoord Auschwitz. Erfgoedonderzoeker Melina Boersma volgde de schaarse sporen die zij achterlieten.

Haven 15

11.30 en 14.30 uur

Van 1856 tot 1880 woont en werkt Heiman Meijer van Beem in dit huis als leraar van de Joodse school. Hij speelde een actieve rol in de Schoonhovense gemeenschap. Wanneer hij met zijn gezin naar Hoorn verhuist, bedankt hij in de krant alle Schoonhovenaren voor hun lange vriendschap. Heiman maakte de oorlog zelf niet mee, maar sommige van zijn kinderen en meerdere van zijn kleinkinderen wel.

De huidige bewoner Herman Groothuis, bestuurslid van de HVS, zocht met het streekarchief naar het wedervaren van de familie van Beem.

Haven 13, Edelambachtshuys

13.00 – 16.00 uur

In de voormalige synagoge is Rikkoert juweliers gevestigd. Op de binnenplaats is nog steeds het joodse rituele bad, de mikwe, gesitueerd. Op vrouwengalerij is de museumcollectie *Drie eeuwen Schoonovens zilver* is ondergebracht. Hier zijn onder meer joodse rituele voorwerpen te bekijken, maar ook verzetsmunten met de beeltenis van Koningin Wilhelmina.

Oude Haven 7

11.00 uur, 14:00 uur en 15:00 uur

In 2015 duiken drie foto's van Joodse families van Leeven en van der Rhoer terecht bij bestuurslid Hans Fokker van de Historische Vereniging Schoonhoven. Hij start een zoektocht naar hun

wedervaren. Van de 13 personen op een groepsfoto uit 1929, blijken 6 van hen vermoord in Sobibor en Auschwitz. Helena van Leeven, nog als baby op de foto, overleeft als Helena Ben Chanan Fuchs Kamp Westerbork door te werken in de tuin van kampcommandant Albert Konrad Gemmeker. Zij ontmoet daar Selfried en trouwen tijdens hun gevangenschap.

Tol 10

11:30 uur en 13:00 uur

Paul Denekamp vertelt over de Schoonhovense tak van zijn familie, die woonden in het pand aan de Tol nummer 6. Pauls betovergrootvader Eliazar Denekamp was in de negentiende eeuw naast zilversmid ook wethouder en voorman van de joodse gemeenschap. Zijn zoons Arend, Eduard en Albert namen het bedrijf over. Leonard Denekamp, een zoon van Arend, was advocaat. Hij had een roerig leven en kwam in 1942 om in het concentratiekamp Mauthausen.

Lange Weistraat 21

13:30 uur en 15:00 uur

De knokploeg 'Gelderse Vallei' uit Veenendaal vat in 1944 het plan om een drukkerij te overvalen. Omdat veel uitgeverijen van illegale kranten zijn opgepakt, zijn de mogelijkheden om 'illegale' berichten te publiceren namelijk steeds meer beperkt. Nadat de ploeg eerst een overval op de Arnhemse Arbeiderspers overweegt, valt hun oog op de Schoonhovense Courant. Op vrijdag 14 april dringen ze met een smoes het bedrijf aan de Lange Weistraat binnen.

Stadsgids Joke Kornet vertelt in het pand van de voormalige drukkerij over de gewaagde actie en het resultaat.

Spoorstraat 3a, Bibliotheek Schoonhoven 12.00 uur en 16.15 uur

Als de Schoonhovense huisarts J. G. Antvelink tijdens de Tweede Wereldoorlog ziek wordt en gedurende langere tijd zijn werk niet kan doen, wordt zijn praktijk aan de Spoorstraat waargenomen door dokter José van Ingen. Niemand in Schoonhoven heeft geweten dat dokter José van Ingen de joodse huisarts David Granaat uit Amsterdam was.

Ad de Vaal -tot voor kort bestuurslid van de HVS- vertelt over hem en zijn familie.

Noteert u deze data in uw agenda?

donderdag 30 mei 20.00 uur (ARTO-theater) Raphael Smid - De Koude Oorlog in Schoonhoven.

vrijdag 21 juni 19.30 uur Midzomerwandeling 'Zilver' o.l.v. René Kappers.

donderdag 27 juni 20.00 uur (ARTO-theater) Leny Probst - Eindstation 'de hel van Brûx'.

donderdag 26 september 20.00 uur (ARTO-theater) Sietje Meijer - Jan Blanken.

donderdag 31 oktober 20.00 uur (ARTO-theater) René Kappers - De geboortepapieren van Schoonhoven.

woensdag (!) 20 november 20.00 uur (ARTO-theater) Sander Wassing - Eendenkooien in de Krimpenerwaard.

donderdag 12 december 20.00 uur (ARTO-theater) Jeroen Patijn - Foto's uit de Oude doos.

Peter van der Zwaal, secretaris, 26 april 2024

